TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) NUTARTIS

2024 m. rugsėjo 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnis – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Europos arešto orderis – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR – 1 straipsnio 3 dalis – 4a straipsnis – Perdavimo tarp valstybių narių tvarka – Neprivalomo nevykdymo pagrindai – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnio 2 dalis – Teisė į gynybą – Direktyva 2012/13/ES – 6 straipsnis – Teisė į informaciją baudžiamajame procese – Direktyva 2013/48/ES – 3 straipsnis – Teisė turėti advokatą baudžiamajame procese – Sprendimas, priimtas po teisminio nagrinėjimo, kuriame kaltinamasis nedalyvavo ir nebuvo atstovaujamas advokato – Nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias neleidžiama atsisakyti perduoti suinteresuotąjį asmenį – Suderinamumas su Sąjungos teise“

Byloje C-504/24 PPU [*Anacco*] [i]

dėl *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas, Italija) 2024 m. liepos 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2024 m. liepos 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje, iškeltoje

RT,

dalyvaujant

Procura Generale della Repubblica presso la Corte d'appello di Roma,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, teisėjai T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin (pranešėjas) ir I. Ziemele,

generalinis advokatas N. Emiliou,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į išklausius generalinį advokatą priimtą sprendimą išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

* Proceso kalba: italų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 6 straipsnio, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 48 straipsnio 2 dalies ir 52 straipsnio 3 ir 4 dalių, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 3 dalies c punkto, 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584), 1 straipsnio 3 dalies ir 4a straipsnio, 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012, p. 1) 6 straipsnio ir 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL L 294, 2013, p. 1) 3 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas Italijoje vykdant Europos arešto orderį, kurį *Parquet du procureur du Roi de Bruxelles* (Briuselio Karališkojo prokuroro prokuratūra, Belgija) išdavė 2024 m. balandžio 29 d., siekdama, kad būtų įvykdyta *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas, Belgija) RT skirta laisvės atėmimo bausmė.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Pagrindų sprendimas 2002/584

3 Pagrindų sprendimo 2002/584 6 ir 12 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(6) Šiame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teisminio bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.

<…>

(12) Šis pagrindų sprendimas grindžiamas pagarba pagrindinėms teisėms ir principams, kurie pripažįstami [ESS] 6 straipsnyje ir kurie atsispindi [Chartijoje], ypač jos VI skyriuje. <…>“

4 Pagrindų sprendimo 1 straipsnio „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ 2 ir 3 dalyse nurodyta:

„2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus [ESS] 6 straipsnyje.“

5 Pagrindų sprendimo 4a straipsnyje „Sprendimai, priimti po teisminio nagrinėjimo, kuriame asmuo asmeniškai nedalyvavo“ numatyta:

„1. Vykdančioji teisminė institucija taip pat gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba nutartį paskirti suėmimą [sprendimą dėl įkalinimo], jeigu asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas tas sprendimas, išskyrus atvejus, kai Europos arešto orderyje nurodyta, kad pagal kitus išduodančiosios valstybės narės nacionalinėje teisėje nustatytus procesinius reikalavimus:

a) laiku:
   i) asmeniui buvo asmeniškai įteiktas teismo šaukimas ir tokiu būdu jis buvo informuotas apie numatytą teisminio nagrinėjimo, po kurio buvo priimtas sprendimas, laiką ir vietą, arba jis kitomis priemonėmis faktiškai gavo oficialią informaciją apie numatytą teisminio nagrinėjimo laiką ir vietą tokiu būdu, kad buvo aiškiai nustatyta, jog jis žinojo apie numatytą teisminį nagrinėjimą;

   ir
   ii) asmuo buvo informuotas, kad sprendimas gali būti priimtas, jei jis neatvyks į teisminį nagrinėjimą;

   arba

b) žinodamas apie numatomą teisminį nagrinėjimą, asmuo įgaliojo advokatą, kurį paskyrė atitinkamas asmuo arba valstybė, jį ginti teisminio nagrinėjimo metu ir tas advokatas iš tiesų jį gynė teisminio nagrinėjimo metu;

   arba

c) jam įteikus sprendimą ir jį aiškiai informavus apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurių nagrinėjimo procese šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės [arba teisę į apeliacinį procesą, per kurį šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kuriame gali būti dar kartą nagrinėjamos faktinės aplinkybės], įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas, asmuo:
   i) aiškiai nurodė, kad jis neginčija sprendimo;

   arba
   ii) per taikomą laikotarpį nepareikalavo persvarstyti bylą arba nepateikė apeliacinio skundo;

   arba

d) sprendimas asmeniui nebuvo asmeniškai įteiktas, tačiau:
   i) po perdavimo jis bus nedelsiant asmeniškai įteiktas ir tas asmuo bus aiškiai informuotas apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurių nagrinėjimo procese šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės [į apeliacinį procesą, per kurį šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kuriame gali būti dar kartą nagrinėjamos faktinės aplinkybės], įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas;

   ir
   ii) bus informuotas apie laikotarpį, per kurį jis turi reikalauti persvarstyti bylą arba pateikti apeliacinį skundą, kaip nurodyta atitinkamame Europos arešto orderyje.

2. Tuo atveju, jei Europos arešto orderis išduodamas siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba nutartį paskirti suėmimą [sprendimą dėl įkalinimo] 1 dalies d punkte nustatytomis sąlygomis, o atitinkamas asmuo prieš tai negavo jokios oficialios informacijos apie jo atžvilgiu pradėtą baudžiamąjį procesą, šis asmuo, pranešus jam Europos arešto orderio turinį, gali prašyti prieš jį perduodant pateikti jam teismo sprendimo kopiją. Nedelsiant po to, kai išduodančiajai institucijai pranešama apie prašymą, ji per vykdančiąją instituciją pateikia prašomam išduoti asmeniui teismo sprendimo kopiją. Dėl prašomo išduoti asmens prašymo neuždelsiama nei perdavimo procedūra, nei sprendimo vykdyti Europos arešto orderį priėmimas. Teismo sprendimas atitinkamam asmeniui pateikiamas tik informavimo tikslais; tai nelaikoma oficialiu teismo sprendimo įteikimu ir nepradedami skaičiuoti terminai, taikomi reikalavimui persvarstyti bylą arba apeliacinio skundo pateikimui.

3. Tuo atveju, jei asmuo perduodamas 1 dalies d punkte nustatytomis sąlygomis ir šis asmuo yra pareikalavęs persvarstyti bylą arba pateikęs apeliacinį skundą, tokio bylos persvarstymo arba apeliacinio skundo [iš]nagrinėjimo laukiančio asmens suėmimas iki šio proceso pabaigos reguliariai arba atitinkamo asmens prašymu peržiūrimas pagal išduodančios valstybės teisę. Toks peržiūrėjimas visų pirma apima galimybę nutraukti arba sustabdyti suėmimą. Bylos persvarstymas arba apeliacinio skundo nagrinėjimas pradedamas tinkamu laiku po perdavimo.“

Pamatinis sprendimas 2009/299

6 Pamatinio sprendimo 2009/299 1, 14 ir 15 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(1) Kaip aiškina Europos [Ž]mogaus [T]eisių [T]eismas, kaltinamojo teisė asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kuri numatyta [EŽTK] 6 straipsnyje, dalis. Teismas taip pat paskelbė, kad kaltinamojo teisė asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime nėra absoliuti, ir kad tam tikromis aplinkybėmis kaltinamasis gali laisva valia tiesiogiai arba netiesiogiai, tačiau aiškiai atsisakyti tos teisės.

<…>

(14) Šiame pamatiniame sprendime apsiribojama nepripažinimo pagrindų apibrėžimu tuose dokumentuose, kuriais įgyvendinamas tarpusavio pripažinimo principas. Todėl nuostatos, pavyzdžiui, susijusios su teise į bylos persvarstymą, taikomos tik šių nepripažinimo pagrindų apibrėžčiai. Jos nėra skirtos nacionalinės teisės aktams suderinti. Šis pamatinis sprendimas neturi įtakos būsimiems Europos Sąjungos teisės aktams, kuriais būtų siekiama suderinti valstybių narių įstatymus baudžiamosios teisės srityje.

(15) Nepripažinimo pagrindai yra neprivalomi. Tačiau valstybių narių teisę savo nuožiūra spręsti dėl šių nepripažinimo pagrindų nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę reglamentuoja teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, atsižvelgiant į bendrą šio pamatinio sprendimo tikslą – stiprinti asmenų procesines teises ir sudaryti palankesnes sąlygas teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose.“

7 Šio Pamatinio sprendimo 1 straipsnio „Tikslai ir taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:

„Šio pamatinio sprendimo tikslai – stiprinti asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, procesines teises, palengvinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose ir visų pirma pagerinti valstybių narių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą.“

Direktyva 2012/13

8 Direktyvos 2012/13 6 straipsnyje „Teisė į informaciją apie kaltinimus“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems būtų pateikta informacija apie nusikalstamą veiką, kurios įvykdymu jie yra įtariami arba kaltinami. Ta informacija suteikiama nedelsiant ir yra tiek išsami, kiek tai yra būtina užtikrinti teisingą procesą ir veiksmingą naudojimąsi teise į gynybą.

<…>

3. Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui būtų suteikta išsami informacija apie kaltinimą, įskaitant nusikalstamos veikos pobūdį ir teisinį kvalifikavimą bei kaltinamųjų dalyvavimo vykdant tą nusikalstamą veiką pobūdį.

<…>“

Direktyva 2013/48

9 Direktyvos 2013/48 3 straipsnyje „Teisė turėti advokatą baudžiamajame procese“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę turėti advokatą tokiu laiku ir būdu, kad atitinkami asmenys galėtų praktiškai ir veiksmingai pasinaudoti savo teisėmis į gynybą.

<…>

4. Valstybės narės stengiasi suteikti bendro pobūdžio informacijos, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems būtų sudarytos palankesnės sąlygos gauti advokatą.

Nedarydamos poveikio nacionalinės teisės nuostatoms dėl privalomo advokato dalyvavimo, valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad įtariamieji arba kaltinamieji, kurių laisvė yra atimta, galėtų veiksmingai naudotis savo teise turėti advokatą, nebent jie tos teisės atsisakė pagal 9 straipsnį.

<…>“

Direktyva (ES) 2016/343

10 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016, p. 1) 8 straipsnyje „Teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme“ numatyta:

„<…>

2. Valstybės narės gali numatyti, kad bylos nagrinėjimas teisme, kurio metu gali būti priimtas sprendimas, kuriuo įtariamasis ar kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar nekaltu, gali būti surengtas jam nedalyvaujant, jei:

a) įtariamasis arba kaltinamasis buvo laiku informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes arba

b) įtariamajam arba kaltinamajam, kuris buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, atstovauja įgaliotas advokatas, kurį pasirinko įtariamasis ar kaltinamasis arba kurį paskyrė valstybė.

<…>

4. Tais atvejais, kai valstybės narės numato galimybę nagrinėti bylą teisme įtariamiesiems ar kaltinamiesiems nedalyvaujant, tačiau negalima patenkinti šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų, nes negalima nustatyti įtariamojo ar kaltinamojo buvimo vietos nepaisant deramų pastangų, valstybės narės gali numatyti, kad sprendimas vis tiek gali būti priimtas ir vykdomas. Tokiu atveju valstybės narės užtikrina, kad kai įtariamieji ar kaltinamieji informuojami apie sprendimą, visų pirma tada, kai jie yra sulaikomi, jie taip pat būtų informuojami apie galimybę apskųsti sprendimą ir apie teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo ar kitą teisių gynimo priemonę pagal 9 straipsnį.

<…>“

11 Šios direktyvos 9 straipsnyje „Teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo“ nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai įtariamieji arba kaltinamieji nedalyvavo nagrinėjant jų bylą teisme ir nebuvo patenkintos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, jie turėtų teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės, įskaitant naujų įrodymų vertinimą, ir kurią taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą. Tuo atveju valstybės narės užtikrina, kad tie įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę dalyvauti, veiksmingai dalyvauti, laikantis pagal nacionalinę teisę nustatytų procedūrų, ir pasinaudoti teisėmis į gynybą.“

Nacionalinė teisė

Italijos teisė

12 Italijos Konstitucijos 24 straipsnyje nurodyta:

„Kiekvienas asmuo, gindamas savo teises ir teisėtus interesus, turi teisę kreiptis į teismą.

Gynyba yra neliečiama visuose proceso etapuose ir lygiuose teisė.

Tinkamomis priemonėmis užtikrinama, kad nepasiturintys asmenys turėtų galimybę imtis veiksmų ir gintis bet kuriame teisme.

<…>“

13 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikomo 2005 m. balandžio 22 d. *Legge n. 69 – Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri* (Įstatymas Nr. 69 dėl nuostatų, skirtų vidaus teisei suderinti su 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimu 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos) (GURI, Nr. 98, 2005 m. balandžio 29 d., p. 6; toliau – Įstatymas Nr. 69/2005) 2 straipsnyje „Konstitucijoje numatytų teisių ir garantijų laikymasis“ numatyta:

„Dėl Europos arešto orderio vykdymo jokiu būdu negali būti pažeidžiami svarbiausi valstybės konstitucinės sistemos principai ar Konstitucijoje pripažintos neatimamos žmogaus teisės, pagrindinės teisės ir pagrindiniai teisės principai, įtvirtinti [ESS] 6 straipsnyje, arba pagrindinės teisės, užtikrinamos [EŽTK] ir jos papildomuose protokoluose.“

14 Įstatymo Nr. 69/2005 6 straipsnio „Europos arešto orderio turinys vykdant pasyviojo perdavimo procedūrą“ 1, 1 bis ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Europos arešto orderyje turi būti nurodyta ši informacija:

a) prašomo perduoti asmens tapatybė ir pilietybė;

b) išduodančiosios teisminės institucijos pavadinimas, adresas, telefono ir fakso numeriai, elektroninio pašto adresas;

c) vykdytino teismo sprendimo, sprendimo dėl laikinųjų apsaugos priemonių arba bet kokio kito tokį patį poveikį turinčio vykdytino teismo sprendimo, kuriam taikomi šio įstatymo 7 ir 8 straipsniai, įrodymas;

d) nusikalstamos veikos pobūdis ir teisinis kvalifikavimas;

e) aplinkybių, kuriomis nusikalstama veika buvo padaryta, aprašymas, ypač laikas, vieta, prašomo perduoti asmens dalyvavimo padarant nusikalstamą veiką laipsnis;

f) skirta bausmė, jei yra priimtas galutinis sprendimas, o kitais atvejais – minimalios ir maksimalios bausmės, numatytos pagal išduodančiosios valstybės teisę;

g) jei įmanoma, kitos nusikalstamos veikos aplinkybės.

1 bis. Jei Europos arešto orderis išduotas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, priimtus po teisminio nagrinėjimo, kuriame asmuo asmeniškai nedalyvavo, jame taip pat turi būti nurodyta bent viena iš šių sąlygų:

a) asmeniui buvo laiku įteiktas teismo šaukimas asmeniškai arba kitomis priemonėmis, kuriomis galima nedviprasmiškai užtikrinti, kad jis žinojo apie numatytą teisminio nagrinėjimo, po kurio jam nedalyvaujant buvo priimtas sprendimas, laiką ir vietą ir apie tai, kad toks sprendimas galėjo būti priimtas net jam nedalyvaujant,

b) asmeniui, kuris buvo informuotas apie jo bylos nagrinėjimą, teisminio nagrinėjimo, po kurio buvo priimtas minėtas sprendimas, metu atstovavo paties asmens arba *ex officio* paskirtas advokatas;

c) suinteresuotasis asmuo, įteikus jam teismo sprendimą, kurį prašoma vykdyti, ir informuotas apie jo teisę į bylos persvarstymą arba teisę į apeliacinį procesą, per kurį šis asmuo turi teisę dalyvauti ir per kurį gali būti dar kartą nagrinėjamos faktines aplinkybes, įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso priimtas pirminis sprendimas gali būti panaikintas, aiškiai nurodė, kad neginčija sprendimo arba per nustatytą terminą neprašė persvarstyti bylos arba nepateikė apeliacinio skundo;

d) asmeniui asmeniškai nebuvo įteiktas sprendimas, tačiau jis jį asmeniškai gaus nedelsiant po perdavimo išduodančiajai valstybei narei, ir jis bus aiškiai informuotas apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę į apeliacinį procesą, per kurį šis asmuo turi teisę dalyvauti ir per kuri gali būti dar kartą nagrinėjamos faktinės aplinkybės, įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti pakeistas, bei apie terminą, per kurį jis turi paprašyti persvarstyti bylą arba pateikti apeliacinį skundą.

2. Jei Europos arešto orderyje nėra 1 dalies a, c, d, e ir f punktuose nurodytos informacijos arba bent vienos iš 1 bis dalyje nurodytų sąlygų, teisminė institucija imasi veiksmų pagal 16 straipsnį. Ji taip pat imasi veiksmų, jei mano, kad papildomos informacijos reikia gauti siekiant patikrinti, ar gali būti nustatytas kuris nors iš 18, 18bis, 18ter ir 19 straipsniuose nurodytų atvejų.“

15 Šio įstatymo 18 ter straipsnyje „Sprendimai, priimti kaltinamajam nedalyvaujant“ numatyta:

„1. Jei Europos arešto orderis išduotas siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, priimtus po teisminio nagrinėjimo, kuriame asmuo asmeniškai nedalyvavo, apeliacinis teismas taip pat gali atsisakyti jį perduoti, jei arešto orderyje nėra nurodyta kuri nors iš 6 straipsnio 1 bis dalyje nurodytų sąlygų, o išduodančioji valstybė nepateikė jokios informacijos apie šias sąlygas net ir gavusi prašymą pagal 16 straipsnį.

2. 1 dalyje nurodytais atvejais apeliacinis teismas vis dėlto gali nurodyti perduoti asmenį, jeigu neginčijamai įrodoma, kad asmuo žinojo apie procesą arba sąmoningai vengė būti apie jį informuotas.

3. Jei tenkinamos 6 straipsnio 1 *bis* dalies d punkte nurodytos sąlygos, prašomas perduoti asmuo, kuris anksčiau nebuvo informuotas apie jam iškeltą baudžiamąją bylą, gali prašyti pateikti teismo sprendimo, kuriuo grindžiamas Europos arešto orderis, kopiją. Šis prašymas jokiu būdu nėra priežastis, pateisinanti perdavimo procedūros ar sprendimo vykdyti Europos arešto orderį atidėjimą. Apeliacinis teismas nedelsdamas perduoda šį prašymą išduodančiajai institucijai.“

Belgijos teisė

16 Belgijos *Code d'instruction criminelle* (Baudžiamojo proceso kodeksas) 186 straipsnyje nustatyta:

„Jeigu šaukiamas asmuo arba jam atstovaujantis advokatas neatvyksta šaukime nurodytą dieną ir valandą, byla nagrinėjama *in absentia*.“

17 Šio kodekso 187 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Asmuo, nuteistas *in absentia*, galės pateikti prieštaravimą dėl nuosprendžio per 15 dienų nuo jo įteikimo.

Jei nuosprendis nebuvo įteiktas asmeniškai, asmuo, nuteistas *in absentia*, per 15 dienų nuo tos dienos, kai sužinos apie įteikimą, galės dėl apkaltinamojo nuosprendžio pateikti prieštaravimą.

Jei jis apie tai sužinojo jam įteikiant Europos arešto orderį ar ekstradicijos prašymą arba jei sulaikymo užsienyje momentu 15 dienų terminas dar nebuvo pasibaigęs, toks asmuo galės pateikti prieštaravimą per 15 dienų nuo tos dienos, kai buvo perduotas arba paleistas užsienyje.

Jei neįrodoma, kad *in absentia* nuteistas asmuo žinojo apie įteikimą, jis galės pateikti prieštaravimą iki bausmės senaties terminų pabaigos. Prieštaravimą dėl jam nepalankių teismo sprendimų civilinėse bylose jis galės pateikti tol, kol bus įvykdytas teismo sprendimas.

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

18 2024 m. balandžio 29 d. *Parquet du procureur du Roi de Bruxelles* (Briuselio Karališkojo prokuroro prokuratūra), siekdama, kad būtų įvykdyta 2023 m. spalio 18 d. *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas) nuosprendžiu (toliau – 2023 m. spalio 18 d. nuosprendis), priimtu remiantis Belgijos *Code pénal* 100 ter straipsniu, 432 straipsnio 1 dalies pirma ir antra pastraipomis ir 3 dalimi, taip pat 432 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa, dėl vėlavimo ilgiau nei penkias dienas grąžinti iš užsienio nepilnametį vaiką skirta dvejų metų laisvės atėmimo bausmė, išdavė dėl RT, kuri yra Prancūzijos ir Malio pilietė bei turi Malio išduotą diplomatinį pasą, Europos arešto orderį (toliau – nagrinėjamas Europos arešto orderis).

19 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 2023 m. spalio 18 d. nuosprendis buvo priimtas *in absentia* po teisminio nagrinėjimo, per kurį RT faktiškai nebuvo įteiktas kaltinamasis aktas, nes per šioje byloje surengtą posėdį nedalyvavo nei RT, nei jos ar *ex officio* paskirtas advokatas.

20 Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, faktines aplinkybes, dėl kurių buvo priimtas 2023 m. spalio 18 d. nuosprendis, trumpai galima išdėstyti taip. 2018 m. RT, nutraukusi santykius su JG, persikėlė su savo dukra UMTG, gimusia 2015 m. lapkričio 3 d. Briuselyje, į Malį. Taip pasielgusi RT pažeidė 2019 m. birželio 26 d. ir 2019 m. rugsėjo 24 d. *tribunal de première instance de Bruxelles*, *tribunal de la famille* (Briuselio pirmosios instancijos teismas, šeimos bylas nagrinėjantis teismas, Belgija) sprendimus, iš kurių, be kita ko, matyti, kad pagrindinė UMTG gyvenamoji vieta turėjo būti pas JG Belgijoje.

21 2024 m. birželio 20 d. atvykdama į Italiją RT buvo sulaikyta ir laikoma suimta siekiant įvykdyti nagrinėjamą Europos arešto orderį. 2024 m. birželio 22 d. *Corte d’appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas, Italija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, apklausė RT, ji nesutiko būti perduota Belgijos valdžios institucijoms. Ji, be kita ko, nurodė, kad Malio teismai skyrė jai UMTG globą, o JG sutiko, kad UMTG persikeltų į Malį. Per 2024 m. liepos 2 d. posėdį RT, be kita ko, paprašė atsisakyti vykdyti šį arešto orderį ir nurodyti panaikinti jos suėmimą.

22 2024 m. liepos 8 d. rašte *Ministère de la Justice* (Teisingumo ministerija, Belgija), atsakydama į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymą, nurodė, kad RT registruotu laišku buvo pašaukta į 2023 m. spalio 4 d. *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles*

(Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas) posėdį, po kurio buvo priimtas 2023 m. spalio 18 d. nuosprendis. Kadangi RT į posėdį neatvyko ir nebuvo per jį atstovaujama gynėjo, šis nuosprendis buvo priimtas *in absentia* po teisminio nagrinėjimo, per kurį nebuvo laikomasi rungimosi principo. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad tiek iš šio rašto, tiek iš nagrinėjamo Europos arešto orderio matyti, kad jei RT būtų perduota Belgijos valdžios institucijoms, ji galėtų pateikti prieštaravimą dėl 2023 m. spalio 18 d. *Tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (Prancūzų kalba bylas nagrinėjantis Briuselio pirmosios instancijos teismas) nuosprendžio per penkiolika dienų nuo jo įteikimo, o jeigu prieštaravimas būtų pripažintas priimtinu, tas nuosprendis būtų panaikintas ir būtų surengtas naujas bylos nagrinėjimas, per kurį RT turėtų tokias pačias teises kaip ir per procesą, per kurį buvo priimtas minėtas nuosprendis. RT taip pat turėtų galimybę pateikti *Cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) apeliacinį skundą dėl 2023 m. spalio 18 d. nuosprendžio per 30 dienų nuo jo įteikimo. Abiem atvejais RT būtinai padėtų jos arba nemokamos teisinės pagalbos biuro paskirtas advokatas, ji turėtų pakankamai laiko pasiruošti gynybai ir galėtų prašyti paleisti ją į laisvę.

23 2024 m. liepos 11 d. nutartimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirma, atmetė RT prašymą panaikinti jos suėmimą ir, antra, nurodė, jog 2024 m. rugsėjo 24 d. surengs teismo posėdį ir priims sprendimą dėl nagrinėjamo Europos arešto orderio vykdymo.

24 Kadangi Įstatyme Nr. 69/2005, kuriuo įgyvendinamas Pagrindų sprendimas 2002/584, nenumatyta galimybės atsisakyti perduoti RT esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl šio įstatymo suderinamumo tiek su Italijos konstitucine teise, tiek su Sąjungos teise. Iš tiesų, kaip matyti iš *Corte costituzionale* (Konstitucinis Teismas, Italija) ir *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas, Italija) jurisprudencijos, Italijoje negalima surengti baudžiamojo proceso be kaltinamajam atstovaujančio advokato, taip pat ir tais atvejais, kai kaltinamasis neatvyksta asmeniškai. Tai yra konstitucinės tvarkos principas, kuris, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, patvirtintas Chartijos 48 straipsnyje ir EŽTK 6 straipsnyje ir kuris, siejamas su ESS 6 straipsniu ir Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalimi, draudžia vykdyti Europos arešto orderį siekiant, kad būtų įvykdyta laisvės atėmimo bausmė, skirta, kai kaltinamajam neatstovavo advokatas, taigi pažeidžiant jo teisę į gynybą.

25 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro nuorodą į *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas) 2023 m. gruodžio 19 d. nutartimi pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą šiuo metu nagrinėjamoje byloje *Derterti* (C-40/24), kurioje, be kita ko, nagrinėjami tie patys, kaip pagrindinėje byloje, probleminiai klausimai.

26 Tokiomis aplinkybėmis *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar:

a) [ESS] 6 straipsnis ir [Chartijos] 48 straipsnio 2 dalis bei 52 straipsnio 3 ir 4 dalys,

b) [EŽTK] 6 straipsnio 3 dalies c punktas,

c) Pagrindų sprendimo [2002/584] 1 straipsnio 3 dalis ir 4a straipsnis,

d) Direktyvos [2012/13] 6 straipsnis ir

e) Direktyvos [2013/48] 3 straipsnis

visi kartu turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai numatytos Italijos Įstatymo Nr. 69 2, 6 ir 18 ter straipsniuose, pagal kurias *Corte di appello* (Apeliacinis teismas), t. y. valstybės, kuriai pateiktas prašymas, kompetentingai teisminei institucijai, neleidžiama atsisakyti perduoti išduodančiajai valstybei asmenį vykdant Europos arešto orderį, išduotą remiantis apkaltinamuoju nuosprendžiu, kuriuo paskirta laisvės atėmimo bausmė, priimtu išduodančiojoje valstybėje po baudžiamojo proceso, kuris vyko nedalyvaujant kaltinamojo arba teismo *ex officio* paskirtam advokatui ir bet kuriuo atveju neužtikrinus veiksmingos gynybos, net ir tais atvejais, kai įvykdžius Europos arešto orderį nuteistasis turi teisę į tai, kad jam būtų įteiktas apkaltinamasis nuosprendis, ir gali pateikti prieštaravimą arba apeliacinį skundą dėl to nuosprendžio?“

Dėl prašymo taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė šį prašymą nagrinėti taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, numatytą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23a straipsnio pirmoje pastraipoje ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje.

28 Grįsdamas šį prašymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nuo 2024 m. birželio 20 d. RT yra suimta.

29 Šiuo atžvilgiu, pirma, reikia priminti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Pagrindų sprendimo 2002/584, Direktyvos 2012/13 ir Direktyvos 2013/48, patenkančių į su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve susijusios SESV trečiosios dalies V antraštinės dalies taikymo sritį, išaiškinimo. Vadinasi, šis prašymas gali būti nagrinėjamas pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

30 Antra, dėl skubos sąlygos reikia pažymėti, kad ji tenkinama, be kita ko, kai asmens, kurio situacija nagrinėjama pagrindinėje byloje, laisvė tuo metu atimta ir tolesnis jo laikymas suimto priklauso nuo pagrindinės bylos baigties; atitinkamo asmens padėtį reikia vertinti tą dieną, kai nagrinėjamas prašymas taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą (2024 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Stachev*, C-15/24 PPU, EU:C:2024:399, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nuo 2024 m. birželio 20 d. RT faktiškai atimta laisvė, todėl ši sąlyga buvo tenkinama tuo metu, kai buvo nagrinėjamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nurodė, kad, atsižvelgiant į tai, kokį atsakymą į prejudicinį klausimą pateiks Teisingumo Teismas, jam gali tekti atsisakyti vykdyti nagrinėjamą Europos arešto orderį ir atitinkamai nurodyti paleisti RT į laisvę.

33 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone, Teisingumo Teismo pirmoji kolegija 2024 m. rugpjūčio 1 d. nusprendė tenkinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymą taikyti sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

Dėl prejudicinio klausimo

34 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį, jeigu atsakymą į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, galima aiškiai nustatyti iš jurisprudencijos arba jeigu atsakymas į tokį klausimą nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklausęs generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.

35 Šioje byloje reikia taikyti šią nuostatą.

36 Savo vieninteliu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnis, siejamas su ESS 6 straipsniu, Chartijos 48 straipsnio 2 dalimi ir 52 straipsnio 3 ir 4 dalimis, EŽTK 6 straipsnio 3 dalies c punktu, šio pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalimi, Direktyvos 2012/13 6 straipsniu ir Direktyvos 2013/48 3 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias vykdančiajai teisminei institucijai neleidžiama atsisakyti perduoti suinteresuotąjį asmenį pagal Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti išduodančiojoje valstybėje šiam suinteresuotajam asmeniui skirtą laisvės atėmimo bausmę, jeigu jis asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas sprendimas, o šiam suinteresuotajam asmeniui neatstovavo jo ar *ex officio* paskirtas advokatas, ir bet kuriuo atveju, neužtikrinus veiksmingos gynybos, tuo atveju, kai po šio perdavimo tam pačiam suinteresuotajam asmeniui įteikiamas *in absentia* priimtas teismo nuosprendis ir jis gali pateikti prieštaravimą arba apeliacinį skundą dėl to nuosprendžio.

37 Pirmiausia iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad tiek valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principas, tiek tarpusavio pripažinimo principas, kuris savo ruožtu pagrįstas šių valstybių abipusiu pasitikėjimu, Sąjungos teisėje yra ypač svarbūs, nes leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Kalbant konkrečiau, pagal tarpusavio pasitikėjimo principą, be kita ko, reikalaujama, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių (2023 m. sausio 31 d. Sprendimo *Puig Gordi ir kt.*, C-158/21, EU:C:2023:57, 93 punktas ir 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *GN (Vaiko interesais grindžiamas atsisakymo pagrindas)*, C-261/22, EU:C:2023:1017, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

38 Įgyvendindamos Sąjungos teisę valstybės narės privalo daryti prielaidą, kad kitos valstybės narės paiso pagrindinių teisių, todėl jos neturi galimybės ne tik reikalauti, kad kita valstybė narė užtikrintų didesnę nacionalinę pagrindinių teisių apsaugą už tą, kurią garantuoja Sąjungos teisė, bet ir – išskyrus išimtinius atvejus – patikrinti, ar ta kita valstybė narė konkrečiu atveju tikrai paisė Europos Sąjungos garantuojamų pagrindinių teisių (2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 (*Sąjungos prisijungimas prie EŽTK*), EU:C:2014:2454, 192 punktas ir 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *GN (Vaiko interesais grindžiamas atsisakymo pagrindas)*, C-261/22, EU:C:2023:1017, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.)

39 Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad, Pagrindų sprendime 2002/584 nustačius naują supaprastintą ir veiksmingą nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą, siekiama palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą, ir taip norima prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, remiantis tarp valstybių

narių turinčiu egzistuoti dideliu tarpusavio pasitikėjimu (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *GN (Vaiko interesais grindžiamas atsisakymo pagrindas)*, C-261/22, EU:C:2023:1017, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

40 Tarpusavio pripažinimo principas, kurio pirmoji konkreti įgyvendinanti priemonė, kaip nurodyta Pagrindų sprendimo 2002/584 6 konstatuojamojoje dalyje, yra tame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis, yra teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose „kertinis akmuo“. Šis principas išreikštas minėto pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje, kurioje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią valstybės narės privalo vykdyti Europos arešto orderį, remdamosi šiuo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *GN (Vaiko interesais grindžiamas atsisakymo pagrindas)*, C-261/22, EU:C:2023:1017, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *G. K. ir kt. (Europos prokuratūra)*, C-281/22, EU:C:2023:1018, 59 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Darytina išvada, kad vykdančiosios teisminės institucijos gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį tik remdamosi Pagrindų sprendime 2002/584, kaip jį yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, nustatytais pagrindais. Be to, Europos arešto orderio vykdymas yra principas, o atsisakymas jį vykdyti – jo išimtis, kurią reikia aiškinti siaurai (2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *GN (Vaiko interesais grindžiamas atsisakymo pagrindas)*, C-261/22, EU:C:2023:1017, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42 Konkrečiai kalbant, Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalis yra taisyklės, pagal kurią vykdančioji teisminė institucija privalo perduoti prašomą perduoti asmenį išduodančiajai valstybei narei, išimtis, todėl turi būti aiškinama siaurai (šiuo klausimu žr. 2023 m. kovo 23 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Vykdymo sustabdymo atšaukimas [Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimas])*, C-514/21 ir C-515/21, EU:C:2023:235, 55 punktą).

43 Pirma, iš pačios šios nuostatos formuluotės matyti, kad vykdančioji teisminė institucija turi teisę atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, jeigu suinteresuotasis asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas sprendimas, išskyrus atvejus, kai Europos arešto orderyje nurodyta, kad įvykdytos minėtos nuostatos atitinkamai a–d punktuose išvardytos sąlygos (2023 m. kovo 23 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Vykdymo sustabdymo atšaukimas [Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimas])*, C-514/21 ir C-515/21, EU:C:2023:235, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

44 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad 4a straipsnis riboja galimybę atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, tiksliai ir nuosekliai išvardijant sąlygas, kuriomis negalima atsisakyti pripažinti ir vykdyti sprendimo, priimto po teisminio nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo (2023 m. kovo 23 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Vykdymo sustabdymo atšaukimas [Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimas])*, C-514/21 ir C-515/21, EU:C:2023:235, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

45 Taigi vykdančioji teisminė institucija privalo vykdyti Europos arešto orderį, neatsižvelgdama į tai, kad suinteresuotasis asmuo nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas sprendimas, jeigu įsitikina, kad esama šio pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies a, b, c arba d punktuose nurodytų aplinkybių (2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft Hamburg*, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 41 punktas).

46 Dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies d punkto, kuris nagrinėjamu atveju yra reikšmingas, nes iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad RT asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas sprendimas, t. y. 2023 m. spalio 18 d. nuosprendis, ir jai asmeniškai nebuvo įteiktas šis nuosprendis, o nagrinėjamame Europos arešto orderyje nurodyta, kad ji galės atitinkamai per 15 arba 30 dienų nuo jo įteikimo pareikšti prieštaravimą arba pateikti apeliacinį skundą, reikia pažymėti, kad ši nuostata nėra susijusi su advokato per šį teisminį nagrinėjimą teikiama pagalba.

47 Konkrečiai kalbant, iš šio 4a straipsnio 1 dalies d punkto formuluotės nematyti, kad vykdančioji teisminė institucija galėtų atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, jeigu orderis dėl šio asmens buvo išduotas po teisminio nagrinėjimo, kuriame jis asmeniškai nedalyvavo, motyvuodama tuo, kad šiam asmeniui neatstovavo jo ar *ex officio* paskirtas advokatas. Jei būtų nuspręsta kitaip, Pagrindų sprendimas 2002/584 būtų papildytas Sąjungos teisės aktų leidėjo nenumatyta Europos arešto orderio vykdymo sąlyga.

48 Antra, dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio genezės ir tikslų Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, kad šia nuostata siekiama užtikrinti aukšto lygio apsaugą ir suteikti vykdančiajai institucijai galimybę perduoti suinteresuotąjį asmenį nepaisant to, kad jis nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas apkaltinamasis nuosprendis, kartu visiškai užtikrinant jo teisę į gynybą. Kalbant konkrečiau, iš Pamatinio sprendimo 2009/299 1 straipsnio, siejamo su jo 1 ir 15 konstatuojamosiomis dalimis, aiškiai matyti, kad šis 4a straipsnis buvo įterptas į Pagrindų sprendimą 2002/584 siekiant apsaugoti kaltinamojo teisę asmeniškai dalyvauti jam iškeltoje baudžiamojoje byloje ir pagerinti valstybių narių teismų sprendimų tarpusavio pripažinimą (2023 m. kovo 23 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Vykdymo sustabdymo atšaukimas [Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimas])*, C-514/21 ir C-515/21, EU:C:2023:235, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

49 Pamatiniu sprendimu 2009/299 taip pat buvo panaikintas Pagrindų sprendimo 2002/584 5 straipsnio 1 punktas, pagal kurį tuo atveju, kai Europos arešto orderis yra išduotas siekiant įvykdyti *in absentia* priimtą nuosprendį ir kai suinteresuotasis asmuo nebuvo informuotas apie teismo posėdžio, po kurio sprendimas priimtas *in absentia*, datą ir vietą, vykdančiajai teisminei institucijai leidžiama susieti perdavimą su sąlyga, kad išduodančioji teisminė institucija suteiks jai pakankamų garantijų, jog šis asmuo turės galimybę prašyti persvarstyti bylą išduodančiojoje valstybėje narėje ir dalyvauti teisme.

50 Taigi būtent siekiant užtikrinti teisės į gynybą ir teisės turėti advokatą apsaugą Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies d punkto i papunktyje reikalaujama, kad *in absentia* nuteistas asmuo turėtų teisę „į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurių nagrinėjimo procese šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės, įskaitant naujus įrodymus [į apeliacinį procesą, per kurį šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kuriame gali būti dar kartą nagrinėjamos faktinės aplinkybės], o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas“.

51 Beje, svarbu pažymėti, pirma, kad Pagrindų sprendimu 2002/584 sukuriama tarpusavio pripažinimo sistema, grindžiama tarpusavio pasitikėjimo principu, ir kad, kaip matyti iš Pamatinio sprendimo 2009/299 14 konstatuojamosios dalies, juo nesiekiama suderinti nacionalinės teisės aktų.

52 Antra, reikia pažymėti, kad šis reikalavimas dėl teisės į bylos persvarstymą arba teisės į apeliacinį procesą, kuriame byla gali būti dar kartą nagrinėjama iš esmės, atitinka reikalavimą, numatytą Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalyje ir 9 straipsnyje tais atvejais, kai valstybės narės numato galimybę nagrinėti bylą teisme įtariamajam ar kaltinamajam nedalyvaujant, tačiau negalima patenkinti šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų, be kita ko, sąlygos, pagal kurią jis būtų informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, nes jo buvimo vietos negalima nustatyti, nepaisant deramų pastangų.

53 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies d punktas negali būti aiškinamas taip, kad vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, motyvuodama tuo, kad atitinkamam asmeniui per teisminį nagrinėjimą, po kurio buvo priimtas sprendimas, neatstovavo jo ar *ex officio* paskirtas advokatas, ir juo labiau, kad pagal šią nuostatą pagrindinėje byloje nagrinėjama Italijos teisės norma yra draudžiama, nes pagal ją neleidžiamas toks atsisakymas, neatsižvelgiant į tai, kad toje teisės normoje numatyta, jog Italijoje nuosprendžio negalima priimti *in absentia*, jei nėra *ex officio* paskirto advokato.

54 Trečia, šio aiškinimo nepaneigia nei Direktyva 2012/13, nei Direktyva 2013/48, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat cituoja nepaaiškinęs savo abejonių šiuo klausimu. Tiek, kiek šis teismas nori išsiaiškinti, ar pagal šias direktyvas valstybės narės turi pareigą užtikrinti, kad *ex officio* paskirtas advokatas padėtų įtariamiesiems arba kaltinamiesiems procese, kuriame jie gali būti nuteisti *in absentia*, pažymėtina, kad šis klausimas neturi reikšmės nustatant, kokiais atvejais leidžiama atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnį.

55 Pakanka priminti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją galimas išduodančiosios valstybės narės nacionalinės teisės nesuderinamumas su direktyvos nuostatomis negali būti pagrindas atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį. Iš tikrųjų, jei siekiant sutrukdyti vykdyti Europos arešto orderį būtų galima remtis direktyvos nuostatomis, tai sudarytų sąlygas apeiti sistemą, nustatytą Pagrindų sprendimu 2002/584, kuriame numatytas išsamus nevykdymo pagrindų sąrašas (šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft Hamburg*, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 46 ir 47 punktus).

56 Ketvirta, Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnis taip pat turi būti aiškinamas ir taikomas taip, kad atitiktų Chartijos 47 straipsnio antrą ir trečią pastraipas ir 48 straipsnį, kurie, kaip patikslinta Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose (OL C 303, 2007, p. 17), atitinka EŽTK 6 straipsnį. Taigi Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad jam aiškinant Chartijos 47 straipsnio antrą ir trečią pastraipas ir 48 straipsnį būtų užtikrinamas toks apsaugos lygis, kuris atitiktų pagal EŽTK 6 straipsnį, kaip jį aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas, suteikiamą apsaugos lygį (2023 m. kovo 23 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Vykdymo sustabdymo panaikinimas [Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimas])*, C-514/21 ir C-515/21, EU:C:2023:235, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

57 Kaip teigiama šioje jurisprudencijoje, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad kiekvienu Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies a–d punktuose nurodytu atveju Europos arešto orderio vykdymas nepažeidžia nei atitinkamo asmens teisės į gynybą, nei teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintų Chartijos 47 straipsnyje ir 48 straipsnio 2 dalyje (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 47–54 punktus, taip pat 2023 m. kovo 23 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Vykdymo sustabdymo atšaukimas [Bausmės vykdymo atidėjimo panaikinimas])*, C-514/21 ir C-515/21, EU:C:2023:235, 73 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

58 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Pamatinio sprendimo 2009/299, kuriuo ši nuostata buvo įtraukta į Pagrindų sprendimą 2002/584, priėmimu siekiama išspręsti sprendimų, priimtų atitinkamam asmeniui nedalyvaujant procese, tarpusavio pripažinimo sunkumus, kylančius dėl skirtingos pagrindinių teisių apsaugos valstybėse narėse. Šiuo tikslu šiame Pamatiniame sprendime suderintos Europos arešto orderio, kai asmuo nuteistas *in absentia*, vykdymo sąlygos ir jame atsispindi visų valstybių narių kompromisas dėl reikšmės, pagal Sąjungos teisę teiktinos procesinėms teisėms, kuriomis naudojasi asmenys, kurie nuteisti *in absentia* ir dėl kurių priimtas Europos arešto orderis (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 62 punktą).

59 Taigi reikia atmesti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo argumentą, kad dėl pareigos gerbti ESS 6 straipsnyje nurodytas pagrindines teises vykdančiosioms teisminėms institucijoms leidžiama atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, įskaitant ir Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalyje nurodytą atvejį, kai suinteresuotajam asmeniui per teisminį nagrinėjimą, po kurio apkaltinamasis nuosprendis buvo priimtas *in absentia*, neatstovavo advokatas, nes iš tikrųjų juo keliamas klausimas dėl šios nuostatos suderinamumo su Sąjungos teisės sistemoje saugomomis pagrindinėmis teisėmis.

60 Galiausiai, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, mano, kad pagal Italijos teisę užtikrinamas aukštesnis teisės į gynybą, visų pirma teisės į advokato pagalbą, apsaugos standartas nei tas, kuris kyla iš Sąjungos teisėje, be kita ko, Chartijos 47 straipsnyje ir 48 straipsnio 2 dalyje, apibrėžtų pagrindinių teisių, reikia priminti, kad vykdančioji teisminė institucija asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, perdavimą išduodančiajai teisminei institucijai gali susieti tik su pastarųjų nuostatų reikalavimų laikymusi, o ne su tuo, ar laikomasi iš jos nacionalinės teisės kylančių reikalavimų. Iš tiesų priešingu atveju, nesilaikant Sąjungos teisėje įtvirtinto vienodo pagrindinių teisių apsaugos standarto, būtų pažeisti tarpusavio pasitikėjimo ir tarpusavio pripažinimo principai, kuriuos Pagrindų sprendimu 2002/584 siekiama sustiprinti, ir atitinkamai padarytas neigiamas poveikis jo veiksmingumui (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 63 punktą ir 2019 m. spalio 15 d. Sprendimo *Dorobantu*, C-128/18, EU:C:2019:857, 79 punktą).

61 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnis, siejamas su ESS 6 straipsniu, Chartijos 47 straipsniu ir 48 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias vykdančiajai teisminei institucijai neleidžiama atsisakyti perduoti suinteresuotąjį asmenį pagal Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti išduodančiojoje valstybėje šiam suinteresuotajam asmeniui skirtą laisvės atėmimo bausmę, jeigu jis asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas sprendimas, o šiam suinteresuotajam asmeniui neatstovavo jo ar *ex officio* paskirtas advokatas, ir jeigu yra įvykdytos šio 4a straipsnio 1 dalies d punkte numatytos sąlygos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

62 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 4a straipsnis, siejamas su ESS 6 straipsniu, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu ir 48 straipsnio 2 dalimi,

turi būti aiškinamas taip:

pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias vykdančiajai teisminei institucijai neleidžiama atsisakyti perduoti suinteresuotąjį asmenį pagal Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti išduodančiojoje valstybėje šiam suinteresuotajam asmeniui skirtą laisvės atėmimo bausmę, jeigu jis asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio buvo priimtas sprendimas, o šiam suinteresuotajam asmeniui neatstovavo jo ar *ex officio* paskirtas advokatas, ir jeigu yra įvykdytos šio 4a straipsnio 1 dalies d punkte numatytos sąlygos.

Parašai.